

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 22 jula 2024. godine
Br. Ref.: RK 2474/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI193/23

Podnosilac

Vllaznim Hamdija

**Ocena ustavnosti presude
Vrhovnog suda Kosova PML. br. 135/2023 od 10. maja 2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Vllaznim Hamdija (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), iz opštine Gnjilane, koga zastupa Artan Qerkini, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [PML. br. 135/2023] od 10. maja 2023. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [PAKR. br. 731/2022] od 26. januara 2023. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [PKR. br. 141/2022] od 22. novembra 2022. godine Osnovnog suda u Gnjilanu – Departman za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu primio 8. juna 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 [Podnošenje zahteva i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 18. septembra 2023. godine, zastupnik podnosioca je podneo zahtev Sudu.
7. Dana 26. septembra 2023. godine, predsednica Suda je, odlukom [br. Gjr.KI193/23], imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i odlukom [br. KSH.KI193/23] imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi – Peci i Enver Peci.
8. Dana 25. septembra 2023. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva. Istog dana, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i dostavio im kopiju zahteva.
9. Dana 25. septembra 2023. godine, Sud je obavestio Osnovni sud u Gnjilanu o registraciji zahteva i tražio da podnesu povratnicu koja dokazuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu odluku.
10. Dana 6. oktobra 2023. godine, Sud je primio povratnicu koju je podneo Osnovni sud.
11. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.
12. Dana 26. juna 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 5. marta 2020. godine, Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu, Departman za teška krivična dela pri Osnovnom sudu u Gnjilanu je podiglo optužnicu [PP. I. br. 239/2019] protiv podnosioca zahteva, zbog izvršenja krivičnog dela teško ubistvo iz člana 173. stav 1. tačka 1.5; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1; kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Zakonika [BR. 06/L-074] o Krivičnom zakoniku Republike Kosovo (u daljem tekstu: Krivični zakonik).
14. Dana 13. oktobra 2021. godine, Osnovni sud je presudom [PKR. br. 34/2020] oglasio podnosioca zahteva krivim za krivična dela teško ubistvo iz člana 173. stav 1. tačka 1.5; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1., kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika. Za sva ova krivična dela, Osnovni sud je izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 25 godina, uključujući i vreme provedeno u pritvoru. Takođe, oružje i municija su oduzeti u skladu sa odredbama drugog i trećeg stava presude.
15. Protiv gore navedene presude, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o kazni i predložio Apelacionom sudu Kosova da usvoji žalbu kao osnovanu, poništi osporenu presudu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
16. Zastupnik oštećene strane je predložio Apelacionom sudu da preinači ožalbenu presudu kako bi se izrekla maksimalna kazna podnosiocu zahteva u odnosu na krivičnu sankciju.
17. Apelaciono tužilaštvo je predložilo da se usvoji žalba zastupnika oštećene strane, na osnovu njenog predloga da se ožalbena presuda preinači i da se podnosiocu zahteva izrekne maksimalna kazna. U međuvremenu, žalba branioca podnosioca zahteva je odbijena kao neosnovana.
18. Dana 12. januara 2022. godine, Apelacioni sud je presudom [PAKR. br. 498/2021] delimično usvojio kao osnovanu žalbu podnosioca zahteva u vezi sa pravnom kvalifikacijom krivičnog dela i odlukom o izrečenoj kazni i preinačio presudu [PKR. br. 341/2020] Osnovnog suda od 13. januara 2021. godine, tako da je prekvalifikovao krivično delo. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je oglašen krivim za krivično delo ubistvo iz člana 172. Krivičnog zakonika. Sud je za sva krivična dela izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 23 godine, uključujući i vreme provedeno u pritvoru. Apelacioni sud je takođe odbio kao neosnovanu žalbu oštećene strane, dok je ostali delo presuda ostao nepromenjen.
19. Protiv gore navedene presude, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu tvrdeći da je presuda Osnovnog suda doneta uz povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 1.2 Zakonika [BR. 08/L-032] o krivičnom postupku (u daljem tekstu: Zakonik o krivičnom postupku), jer je u sastavu pretresnog veća Osnovnog suda, posebno kao predsednik pretresnog veća, učestvovao sudija I.Th, koji je takođe učestvovao u svojstvu sudije za prethodni postupak u istražnom postupku davanjem usmenog naređenja da se izvrši pretres kuće i pratećih objekata na imanju osuđenog. Podnosilac zahteva je tražio od Vrhovnog suda da poništi gore navedene presude i vrati predmet na ponovno suđenje.
20. Dana 18. jula 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. 239/2022] od 18. jula 2022. godine odlučio kao što sledi:

“Usvajanjem zahteva za zaštitu zakonitosti branioca osuđenog V.H., ukida se presuda Osnovnog suda u Gnjilanu – Departman za teška krivična dela PKR. br. 34/2020 od 13.09.2022. godine i presuda Apelacionog suda Kosova – Departman za teška krivična dela PAKR. br. 498/2021 od 12.01.2022. godine i predmet se vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje”.

21. Vrhovni sud je istom presudom obrazložio da je sastav pretresnog veća u Osnovnom sudu u krivičnom postupku podnosioca zahteva bio nezakonit, čime je povređen član 384. stav 1. tačka 1.2. Zakonika o krivičnom postupku, jer je pretresnom veću prvostepenog suda, odnosno u ulozi predsednika pretresnog veća, učestvovao sudija I.Th, koji je morao biti isključen, jer je bio deo jedne krivične stvari u svojstvu sudije za prethodni postupak tokom istrage, davanjem usmenog naređenja da se izvrši pretres kuće i pratećih objekata na imanju osuđenog.

Postupak ponovnog suđenja

22. Dana 22. novembra 2022. godine, Osnovni sud je u ponovnom postupku doneo presudu [PKR. br. 141/2022], kojom je podnosioca zahteva oglasio krivim za izvršenje krivičnog dela ubistvo iz člana 172.; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1. kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika. Sud mu je tom prilikom izrekao kaznu zatvora u vremenskom trajanju od ukupno 20 godina, uključujući vreme provedeno u pritvoru, i naložio oduzimanje oružja i patrona pronađenih kod optuženog. Podnosilac zahteva je bio dužan da u roku od 10 dana od dana pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja, plati sudsku taksu, troškove veštačenja, naknadu štete za Fond za obeštećenje žrtava krivičnih dela i i troškove postupka, dok je oštećena strana B.S. upućena na redovni građansko-pravni spor za realizaciju imovinsko-pravnog zahteva.
23. Protiv ove presude, u zakonskom roku, Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu je uložilo žalbu Apelacionom sudu zbog odluke o krivičnoj sankciji, predlažući da se žalba usvoji kao osnovana i ožalbena presuda preinači u smislu odluke o kazni, tako da se podnosiocu zahteva izrekne jedinstvena kazna zatvora u dužem vremenskom trajanju.
24. Ovlašćena zastupnica oštećene strane je takođe uložila žalbu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešne i nepotpune ocene činjeničnog stanja i odluke u vezi sa krivičnom sankcijom, predlažući da se žalba usvoji kao osnovana, a presuda prvostepenog suda poništi i krivični predmet vrati prvostepenom sudu na preispitivanje i presuđivanje.
25. Podnosilac zahteva je uložio žalbu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona i odluke koja se odnosi na krivičnu sankciju, predlažući da se žalba usvoji kao osnovana i da se presuda prvostepenog suda poništi i krivični predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje. On je takođe predložio da se ožalbena presuda preinači radi primene odredaba za ublažavanje kazne iz člana 71. i 72. Krivičnog zakonika, uzimajući u obzir sve okolnosti, i da se izrekne kazna kojom se ostvaruje dejstvo i svrha kazne.
26. Dana 26. januara 2023. godine, Apelacioni sud je presudom [PAKR. br. 731/2022] odlučio sledeće:

*I. **Odbijaju** se, kao neosnovane, žalbe Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu ovlašćene zastupnice oštećene strane, advokata V.K., i odbrane optuženog V.H., advokata Erëmirë Halimi Hamidi, dok se presuda Osnovnog suda u Gnjilanu – Departman za teška krivična dela PKR br. 141/2022 od 22.11.2022. godine **potvrđuje**.*

II. Odbija se, kao nedozvoljena, žalba ovlašćenog zastupnika oštećene strane, advokata V.K., uložena protiv presude Osnovnog suda u Gnjilanu – Departman za teška krivična dela PKR br. 141/2022 od 22.11.2022. godine u vezi sa bitnom povredom odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona i pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

27. Apelacioni sud je istom presudom obrazložio da presuda Osnovnog suda nije zahvaćena povredom odredaba krivičnog postupka i povredom krivičnog zakona, sa obrazloženjem da je činjenično stanje pravično i potpuno utvrđeno, uključujući izjašnjavanje o krivici od strane optuženog, kao i na osnovu drugih dokaza. Stoga, Apelacioni sud je ocenio da je Osnovni sud prilikom donošenja odluke o kazni, njenom određivanju i vrsti, uzeo u obzir sve okolnosti u skladu sa članovima 69. i 70. Krivičnog zakonika, uključujući olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.
28. Protiv gore navedene presude, podnosilac je u zakonskom roku podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu tvrdeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz članova 370, 384. i 385. Zakonika o krivičnom postupku.
29. Dana 4. aprila 2023. godine, glavni državni tužilac je dopisom [KMLP.II. br. 84/2023] predložio Vrhovnom sudu da se zahtev za zaštitu zakonitosti odbije kao neosnovan.
30. Dana 10. maja 2023. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 135/2023] odlučio i odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca, sa obrazloženjem da presuda drugostepenog suda nije zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka, jer su u istoj navedeni dovoljni razlozi za sve odlučne činjenice, uključujući i razloge koji se odnose na otežavajuće okolnosti.

Navodi podnosioca

31. Podnosilac zahteva navodi da je presuda [Pml. br. 135/2023] od 10. maja 2023. godine Vrhovnog suda doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona) EKLJP-a. Podnosilac zahteva posebno navodi povredu prava na obrazloženu sudsku odluku i povredu načela legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima.

Navodi podnosioca zahteva o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

32. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporena presuda zahvaćena povredom člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, jer „neke od glavnih tvrdnji i argumenata podnosioca zahteva nisu razmatrane ni na jednom sudskom nivou, počev od Osnovnog suda pa do Vrhovnog suda”.
33. Što se tiče navoda o nedostatku obrazloženja sudske odluke, podnosilac zahteva navodi: „Uopšteno govoreći, podnosilac zahteva je, kroz svoju odbranu, tokom čitavog sudskog procesa protiv izneo nekoliko glavnih tvrdnji i argumenata, počevši od: **a.** neutvrđivanja odlučnih činjenica od strane sudova; **b.** nerazmatranje tvrdnji da je podnosilac zahteva počinio krivično delo pod uticajem; **c.** nepravilne primene Smernica za kaznene politike; **d.** propuštanja da sudovi na pravičan i pravilan način razmotre olakšavajuće i otežavajuće okolnosti za odmeravanje i određivanje kazne”.
34. U tom smislu, Sud naglašava: „Glavne tvrdnje koje je podnosilac zahteva izneo u zahtevu za zaštitu zakonitosti su bile da u presudi prvostepenog suda i presudi

drugostepenog suda nisu navedeni razlozi koji se odnose na odlučne činjenice i da su ti razlozi nejasni i protivrečni”.

35. Što se tiče navoda da sudska odluka nije obrazložena, podnosilac zahteva navodi: „Presudu [PML. br. 135/2023] od 10.05.2023. godine karakteriše nedostatak obrazloženja, odnosno da je Vrhovni sud dao nedovoljno i neadekvatno obrazloženje, pozivajući se na obrazloženja nižestepenih sudova ili ih ponavljajući, kao rezultat toga, iako je predmet dobio pravosnažni epilog u redovnim sudovima, činjenice slučaja nisu u potpunosti razjašnjene; pitanje uticaja pod kojim je krivično delo počinjeno nikada nije ispitivano; nije razjašnjeno da li su sudovi pravilno primenili Smernice za odmeravanje kazne; nije razjašnjeno da li su sudovi uzeli u obzir koliko i pravilno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti”.
36. Što se tiče obrazloženja Osnovnog suda, podnosilac zahteva navodi sledeće:

“Obrazloženje prvostepenog suda je nejasno kada se radi o otežavajućim okolnostima, kao što su: visok stepen umišljaja, uperen pištolj u sina pokojnog, izvršenje ubistva u prisustvu pokojnog i nanošenje nepopravljive štete. Činjenica da je optuženi (podnosilac zahteva) bio pripadnik Kosovske policije i da je kod njega pronađeno devetnaest metaka službenog oružja ne može se uzeti kao otežavajuća okolnost. S tim u vezi, odbrana podnosioca zahteva je tvrdila da prema krivičnom zakonodavstvu, u presudi o kazni, i olakšavajuće i otežavajuće okolnosti moraju biti opravdane, a ne samo istaknute; prvostepeni sud nije dao jasne razloge o odlučnim činjenicama, o vrsti i visini kazne i zašto se glavni deo okolnosti koje su se ocenjivale kao otežavajuće, može smatrati takvim; prvostepeni sud kao otežavajuću okolnost uzima to što je optuženi prilikom izvršenja krivičnog dela ubistvo ispoljavao visok stepen umišljaja. Ova okolnost nije opravdana, jer je prvostepeni sud pokazao šta predstavlja visok stepen umišljaja, kada se zna da se optuženi (podnosilac zahteva) i žrtva nisu poznavali; do sukoba je došlo usled saobraćajne nezgode, u kom slučaju je oštećeni doprineo međusobnim prepirkama; ovo je od suštinske važnosti, jer da nije bilo namere isti bi bio oglašen krivim za ubistvo iz nehata. Kao otežavajuću okolnost, prvostepeni sud je uzeo u obzir i činjenicu da je optuženi revolver uperio u sina pokojnog i da ta okolnost nije dokazana; kao otežavajuća okolnost je uzeto to da je ubistvo izvršeno u prisustvu pokojnog što je izazvalo veliku zabrinutost i ova okolnost je neopravdana, jer svako ubistvo izaziva zabrinutost, i da je ignorisana činjenica da je i sin pokojnog doprineo razvoju verbalnog sukoba pre izvršenja ubistva i da u kritičnom trenutku uopšte nije bio u blizini pokojnog; kao otežavajuća okolnost je uzeta činjenica da je optuženi (podnosilac zahteva), u vreme izvršenja krivičnog dela, bio pripadnik Kosovske policije i da je delo izvršio službenim oružjem. Ovakva ocena je pogrešna, jer ne uzima u obzir činjenicu da u vreme izvršenja krivičnog dela optuženi (podnosilac zahteva) nije bio na dužnosti i okolnosti da je krivično delo izvršeno nakon saobraćajne nezgode koju je izazvao pokojni i nakon verbalnog sukoba, napada i pretnji koje su izazvali pokojni i njegov sin; kao druga otežavajuća okolnost je uzeta nepopravljiva šteta – smrt pokojnog – što se ne može uzeti kao otežavajuća okolnost, jer je konstitutivni element krivičnog dela”.

37. Što se tiče obrazloženja Apelacionog suda u smislu povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnosilac zahteva tvrdi:

“Što se tiče presude drugostepenog suda, podnosilac je u zahtevu za zaštitu zakonitosti naveo da Apelacioni sud, ne samo da nije u potpunosti obradio ove tvrdnje i gore iznete bitne argumente, već je doneo presudu koja je zahvaćena još

drastičnijom povredom od presude prvostepenog suda. Podnosilac zahteva (odnosno odbrana) je jasno tvrdio da Apelacioni sud nije razmotrio gore navedene bitne činjenice i okolnosti koje bi, da su se ispitale na potpun i pravičan način, uticale na visinu izrečene kazne. Podnosilac zahteva je posebno tvrdio da kada bi se pravilno uzele u obzir sve olakšavajuće okolnosti, odluka o kazni bi bila mnogo povoljnija za njega”.

38. U prilog tvrdnji da Vrhovni sud nije ispunio standard obrazložene odluke, podnosilac zahteva navodi: *„U presudi Pml. br. 135/2023 kojom je odbio zahtev za zaštitu zakonitosti (osporena presuda), Vrhovni sud se opštim, površnim argumentima i šablonskim jezikom osvrnuo samo na neke od konkretnih tvrdnji koje je izneo podnosilac zahteva. On je to učinio citirajući i odobravajući nalaze i tumačenja nižestepenih sudova, bez ikakve stvarne analize o tome kako niži sudovi dolaze do svojih nalaza”.*
39. Podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi, prilikom izricanja kazne, kao otežavajuću okolnost tretirali činjenicu da je pripadnik Kosovske policije, suprotno sudskoj praksi Vrhovnog suda, koji je u sličnom slučaju drugačije razmatrao okolnosti, ističući na kraju nedostatak doslednosti u odlučivanju Vrhovnog suda.
40. Podnosilac zahteva takođe ističe: *„Kao rezultat toga, iako je slučaj dobio sudski epilog u redovnim sudovima, činjenice slučaja nisu u potpunosti razjašnjene; pitanje uticaja pod kojim je krivično delo počinjeno nikada nije ispitivano; nije razjašnjeno da li su sudovi pravilno primenili Smernice za odmeravanje kazne; nije razjašnjeno da li su sudovi, koliko i pravilno, uzimali u obzir olakšavajuće i otežavajuće okolnosti”.*
41. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe: *“Iako standard obrazloženih sudskih odluka dozvoljava nižim sudovima da prihvate obrazloženje viših sudova, to ne znači da viši sudovi ne bi trebalo da samostalno ispituju činjenice, argumente i osnovne tvrdnje koje su stranke iznele u postupku. Da je tako, onda bi bilo nelogično i potpuno beskorisno da se stranke u postupku obraćaju Vrhovnom sudu. Obaveza Vrhovnog suda da u potpunosti i nezavisno ispita argumente i tvrdnje stranaka – bez obzira na nalaze i tumačenja nižestepenih sudova – proizilazi iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a [..]. Ovu obavezu Vrhovni sud u ovom slučaju nije ispunio, a to je evidentno ako se analiziraju glavni navodi koji je izneo podnosilac zahteva u krivičnom postupku, uključujući i zahtev za zaštitu zakonitosti, kao i razloge koje navodi Vrhovni sud i sudovi nižeg nivoa”.*
42. U vezi sa tvrdnjama koje se odnose na nedostatak obrazložene sudske odluke, podnosilac zahteva takođe navodi da je osporena presuda u suprotnosti sa sudskom praksom Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP).
43. U svim svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva je razradio osnovna načela prava u obrazloženoj sudskoj odluci zagaranatovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, a u prilog ovih argumenata, podnosilac zahteva se takođe pozvao na sudsku praksu (i) Suda u slučajevima: [KI72/12](#), podnosilac zahteva: *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 5. decembra 2012. godine; [KI135/14](#), podnosilac zahteva: *IKK Classic*, presuda od 10. novembra 2015. godine; [KI138/15](#), podnosilac zahteva: *"Sharr Beteiligungs GmbH" SH.P.K.*, presuda od 4. septembra 2017. godine; [KI97/16](#), podnosilac zahteva: *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine; [KI138/15](#), podnosilac zahteva: *"Sharr Beteiligungs GmbH" SH.P.K.*, presuda od 4. septembra 2017. godine; [KI22/16](#), podnosilac zahteva: *Naser Husaj*, presuda od 2. maja 2017. godine; [KI87/18](#), podnosilac zahteva: *"IF Skadeforsikring"*, presuda od 27. februara 2019. godine; [KI177/19](#), podnosilac zahteva: *NNT "Sokoli"*, presuda od 29. marta

2021. godine; kao i (ii) ESLJP-a u slučajevima: *Hiro Balani protiv Španije* (presuda od 9. decembra 1994. godine); *Higgins i drugi protiv Francuske* (presuda od 19. februara 1998. godine); *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Tatishvilli protiv Rusije* (presuda od 22. februara 2007. godine); *Morerira Ferreira protiv Portugalije* (presuda od 5. jula 2008. godine).

Navodi podnosioca zahteva o povredi člana 33 (3) Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a

44. Podnosilac zahteva u suštini tvrdi da su garancije sadržane u članu 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] u vezi sa članom 7. [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] EKLJP-a, povređene od strane redovnih sudova u slučaju izricanja kazne protiv njega iz razloga što je kazna protiv njega izrečena bez provere odlučnih činjenica slučaja i bez razmatranja olakšavajućih i otežavajućih okolnosti na potpun i održiv način, dovodeći u pitanje obrazloženje redovnih sudova u vezi sa nalazom „visok stepen njegovog umišljaja“ prilikom izvršenja krivičnog dela i nesprovođenjem Smernica kaznene politike prilikom odmeravanja kazne. S tim u vezi, podnosilac zahteva tvrdi da bi kazna bila blaža i u skladu/srazmerna prirodi dela i okolnostima izvršenja krivičnog dela, da su se okolnosti tretirale pravično i primenjivala politika kažnjavanja redovnih sudova.
45. Sud nalazi da podnosilac zahteva, u prilog navodima o povredi člana 33. Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a, ističe:

“Član 33. Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a (Kažnjavanje samo na osnovu zakona), predstavlja jedan od stubova vladavine prava i zaštite građana od državne samovolje. Pozivajući se na nadležnost ESLJP-a, garancija koju nudi član 7. EKLJP-a u određenim slučajevima je povezana i sa članom 3. EKLJP-a (Zabrana mučenja)”.

Kao što je već pomenuto, princip zakonitosti/legaliteta počiva na članovima 33. Ustava i članu 6. EKLJP i ima veoma strogu primenu u krivičnom pravu. Kao takav, princip legaliteta daje legitimitet krivičnim normama u demokratskom društvu, definišući neke osnovne garancije koje štite pojedinca od proizvoljnosti i pravno-kaznene neizvesnosti. U oblasti krivičnog dela, načelo legaliteta zahteva, između ostalog, da: samo pisani zakon definiše krivično delo i krivičnu sankciju (*nullum crimen, nulla poena sine lege*); zabranjeno je retroaktivno dejstvo zakona, osim za krivična dela za koja je kasniji važeći zakon povoljniji za učinioca krivičnog dela; krivična dela su zabranjena na osnovu analogije sa drugim zakonima (*nullum crimen sine lege stricta*); određivanje kazne okrivljenom koji je oglašen krivim za krivična dela mora se izvršiti u skladu sa zakonom (uključujući i relevantne podzakonske akte).

ESLJP je u svojoj opsežnoj praksi zauzeo stav da, iako u principu pitanja visine kazne ne spadaju u delokrug EKLJP, očigledno nesrazmerna (neproporcionalna) kazna se može opisati kao zloupotreba, što je u suprotnosti sa članom 3. EKLJP u trenutku njegovog izricanja. Kao što je ESLJP razjasnio u predmetima *Ahmad i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda iz 2012. godine, stav 237); i *Harkins i Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda iz 2012. godine, stav 133), test „očigledno nesrazmerne kazne“, u smislu člana 3. EKLJP, primenjuje se u retkim slučajevima. Ovo s obzirom na to da su garancije koje nudi EKLJP protiv izricanja nezakonitih i proizvoljnih kazni sadržane u članu 7. EKLJP”.

46. Podnosilac zahteva u nastavku dodaje: “U pogledu težine kazne, kao opšta praksa, ESLJP se ograničio na ispitivanje da li se okrivljenima izriču teže kazne od onih koje

su bile predviđene u vreme izvršenja krivičnog dela. Shodno tome, pitanje da li je izrečena odgovarajuća kazna i na odgovarajućem nivou (ako je zatvorska kazna), prema praksi ESLJP, u principu ne spada u delokrug člana 7. EKLJP (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Hummatov protiv Azerbejdžana*; *Haklar protiv Francuske*, *Vinter i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*)”.

47. Što se tiče izrečene kazne od strane redovnih sudova, podnosilac zahteva podvlači: *“ESLJP je jasno definisao da „načelo zakonitosti“ ne dozvoljava da se optuženom izrekne teža kazna od kazne koja se poklapa sa učinjenim delom, što podrazumeva ne samo vrstu dela već i okolnosti njegovog izvršenja. U tom kontekstu, ESLJP je utvrdio povredu člana 7. EKLJP u slučajevima kada su državni sudovi pogrešili u određivanju visine kazne, ne ispitujući na odgovarajući način olakšavajuće i otežavajuće okolnosti”*.
48. U kontekstu povrede člana 33. Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP, podnosilac zahteva tvrdi da *„u svojoj presudi u predmetu Gabarri Moreno protiv Španije (presuda od 22. jula 2023. godine), ESLJP je utvrdio povredu člana 7 zbog načina određivanja visine kazne, odnosno propusta sudova da uzmu u obzir neke konkretne olakšavajuće okolnosti. Sud je obrazložio, između ostalog, da bi, ako se uzmu u obzir olakšavajuće okolnosti, kazna optuženog prema španskom krivičnom zakonu bila između 6 godina i 1 dan i 8 godina. Dok je optuženi osuđen na 8 godina i jedan dan zatvora”*.
49. Podnosilac zahteva zaključuje i ističe da *“je u smislu gore navedenih pojašnjenja i razrada i s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, vrlo jasno da su osuđujućom presudom protiv podnosioca ovog zahteva g. Vllaznima Hamdije povređene garancije koje proizilaze iz principa zakonitosti i srazmernosti u krivičnim predmetima. Ovo iz razloga što je, kao što se jasno vidi iz gore navedenih činjenica i tvrdnji, podnosiocu zahteva dosuđena kazna bez dokazivanja odlučnih činjenica u predmetu, iz kojih proizilaze olakšavajuće i otežavajuće okolnosti. Podnosilac zahteva je (preko svoje odbrane) ovu tvrdnju iznosio kontinuirano i argumentovano tokom čitavog sudskog postupka u svim fazama”*.
50. Što se tiče odlučivanja redovnih sudova u pogledu visine kazne, podnosilac zahteva ističe da *„sudovi nisu ubedljivo obrazložili nalaz da je podnosilac prilikom izvršenja krivičnog dela ispoljavao visok stepen umišljaja. Ova okolnost nije opravdana jer prvostepeni sud nije pokazao/obrazložio u čemu se sastoji visoki stepen umišljaja; nikada se nije bavio bitnim okolnostima slučaja koje dovode do zaključka da je delo moglo biti izvršeno pod uticajem; nisu dali razrađene odgovore na navode o nesprovodenju Smernica za kaznene politike”*.
51. Prema podnosiocu zahteva: *“Da su se olakšavajuće i otežavajuće okolnosti pravilno ispitale i primenile Smernice za kaznene politike, podnosilac zahteva bi mogao biti osuđen na blažu kaznu koja bi bila u skladu sa težinom krivičnog dela, okolnostima njegovog izvršenja, kao i stepenom krivice podnosioca zahteva”*.
52. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da je *„presuda Vrhovnog suda, Pml. br. 135/2023 povredila načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima, zbog propusta i grešaka sudova prilikom određivanja visine kazne”*.
53. U svim svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva se u prilog ovih gore navedenih argumenata, takođe pozivao na sudsku praksu ESLJP u slučajevima: *Hummatov protiv Azerbejdžana* (presuda od 29. novembra 2007. godine); *Hakkar protiv Francuske* (odluka od 7. aprila 2009. godine); *Harkins i Eduards protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 17. januara 2012. godine); *Ahmad i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 10. aprila 2012. godine); *Vinter i drugi protiv Ujedinjenog*

Kraljevstva (presuda od 9. jula 2013. godine); i *Gabbari Moreno protiv Španije* (presuda od 22. jula 2023. godine).

54. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da (i) njegov zahtev proglaši prihvatljivim; i (ii) utvrdi da je osporena presuda, odnosno presuda [Pml br. 35/2023] od 10. maja 2023. godine Vrhovnog suda doneta u suprotnosti sa članovima 31 i 33. Ustava u vezi sa članovima 6 i 7. EKLJP-a, proglašavajući istu ništavom i vraćajući stvar na presuđivanje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
[...]

Član 33

[Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima]

- 1. Niko se ne može proglasiti krivim ili kazniti za krivično delo koje, u momentu izvršenja, nije bilo određeno zakonom kao krivično delo, osim za dela, koja su u periodu u kojem su počinjena, na osnovu međunarodnog prava, smatrana genocidom, ratnim zločinima ili zločinima protiv čovečnosti.*
- 2. Kazna koja je izrečena za neko krivično delo ne može biti strožija nego što je bila određena zakonom u vreme kada je delo počinjeno.*
- 3. Visina kazne ne sme biti u disproporciji sa krivičnim delom.*
- 4. Kazne se određuju na osnovu zakona koji je bio na snazi u vreme kada je delo počinjeno, izuzem onih slučajeva kada je kasnije primenjivi zakon povoljniji po izvršioca krivičnog dela.*

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

- 1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra*

*izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.
[...]*

ČLAN 7
(Kažnjavanje samo na osnovu zakona)

1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2. Ovaj član ne uteče na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

ZAKONIK [06/L-074] O KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE KOSOVO

Član 172
Ubistvo

Ko drugog liši života, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 366
Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja

1. Ko drži u vlasništvu, kontroliše ili poseduje oružje u suprotnosti sa važećim zakonom koji uređuju takvo oružje, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do sedam hiljada petsto (7,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četiristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

3. Oružje u vlasništvu, kontroli ili posedu, u suprotnosti sa odredbama ovog člana biće oduzeto.

Član 367.
Upotreba oružja ili opasnog oruđa

1. Ko koristi oružje ili eksploziv, u suprotnošću sa važećim zakonom koji uređuje takvo oružje ili eksplozivni materijal, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Ko koristi oružje ili opasno oruđe na preteći ili zastrašujući način, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do deset hiljada (10,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Oružje ili opasno oruđe u suprotnošću sa odredbama ovog člana biće oduzeto.

Ocena prihvatljivosti zahteva

55. Sud prvo ocenjuje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
56. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

57. Sud dalje takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuje:

Član 47 (Individualni zahtevi)

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48 (Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 (Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

58. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud prvo ističe da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 135/23] od 10. maja 2023. godine Vrhovnog suda koju je podneo u roku, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređene.
59. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 34 (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovníka. Pravilo 34 (2) Poslovníka propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 34 (2) posebno propisuje:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju”.

60. Gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika (vidi, slučaj: [KIO4/21](#), podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26, vidi i slučaj: [KI175/20](#), podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).
61. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može da sadrži. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu kategorisati u četiri različite grupe: (i) navodi kategorisani kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi koji su kategorisani kao navodi sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom povrede“; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi, kada je ispunjen jedan od sledeća dva pod-uslova: a) kada podnosilac zahteva samo citira jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući kako su one povređene, osim ako, u smislu činjenica i okolnosti slučaja, postoji očigledna povreda Ustava i EKLJP-a (vidi, slučaj ESLJP-a: [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine; vidi, takođe: [Baillard protiv Francuske](#), br. 6032/04, odluka od 25. septembra 2008. godine); i b) kada podnosilac zahteva ne iznese ili odbije da iznese materijalne dokaze u prilog svojim navodima (ovo se posebno odnosi na odluke sudova ili drugih domaćih organa), osim ako postoje vanredne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (na primer, kada uprava zatvora odbije da dostavi sudu dokumenta iz dosijea dotičnog zatvorenika) ili osim ako sam sud ne odluči drugačije (vidi, slučaj Suda: [KI166/20](#), podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi, vidi, slučajeve ESLJP-a: [Kemmache protiv Francuske](#), br. 17621/91, presuda od 24. novembra 1994. godine, kategorija (i), [Juta Mentzen protiv Litvanije](#), br. 71074/01, odluka od 7. decembra 2004. godine, kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), prijava br. 4241/03, kategorija (iii)).
62. Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi, slučaj: [KIO4/21](#), gore citiran, stav 28).
63. Sud prvo podseća da su okolnosti konkretnog slučaja povezane sa optužnicom [PP. I. br. 239/2019], podignutom od strane Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu protiv podnosioca zahteva, zbog izvršenja krivičnog dela teško ubistvo iz člana 173. stav 1. tačka 1.5; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1.; kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika.
64. Slučaj podnosioca zahteva je razmatran kroz (6) sudskih odluka, o kojima je prvobitno odlučio Osnovni sud, presudom [PKR. br. 34/2020] kojom je podnosioca zahteva oglasio krivim za krivično delo teško ubistvo iz člana 173. stav 1, tačka 1.5; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1. kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika. Za sva ova krivična dela,

Osnovni sud je izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 25 godina, uključujući i vreme provedeno u pritvoru. Takođe, oružje i municija su oduzeti u skladu sa odredbama drugog i trećeg stava presude. Nakon žalbe, Apelacioni sud je presudom [PAKR. br. 498/2021] delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva menjajući pravnu kvalifikaciju krivičnog dela i kaznu. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je oglašen krivim za krivično delo ubistvo iz člana 172. Krivičnog zakonika i osuđen je na 23 godine zatvora, uključujući i vreme trajanja pritvora. Vrhovni sud je presudom [Pml. 239/2022] od 18. jula 2022. godine poništio gore navedene presude i vratio predmet na ponovno suđenje u prvom stepenu sa centralnim obrazloženjem da je sastav sudskog veća u Osnovnom sudu bio nezakonit prema članu 384. stav 1.2 Zakonika o krivičnom postupku.

65. U ponovnom postupku, Osnovni sud donosi presudu [PKr. br. 141/20222] od 22. novembra 2022. godine, kojom podnosioca zahteva oglašava krivim za ubistvo iz člana 172. neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1., kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika. Tom prilikom, Osnovni sud ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od ukupno 20 godina, računajući vreme provedeno u pritvoru, i naložio oduzimanje oružja i municije koje su pronađene kod optuženog. Podnosilac zahteva je bio dužan da u roku od 10 dana od dana pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja, plati sudsku taksu, troškove veštačenja, naknadu štete za Fond za obeštećenje žrtava krivičnih dela, kao i troškove postupka. Oštećena strana B.S. je upućen na redovan građansko-pravni spor za realizaciju imovinsko-pravnog zahteva. Ovu odluku je potvrdio Apelacioni sud presudom [PAKR. br. 731/2022] od 26. januara 2023. godine i Vrhovni sud presudom [Pml. br. 135/2023] od 10. maja 2023. godine kojom je odbijen zahtev podnosioca sa obrazloženjem da presuda Osnovnog suda [PKr. br. 141/20222] nije zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka, jer su za sve odlučne činjenice izneti dovoljni razlozi, uključujući i razlozi u vezi sa otežavajućim okolnostima.
66. Podnosilac zahteva osporava gore pomenute nalaze pred Sudom tvrdeći povredu članova 31. i 33. Ustava u vezi sa članovima 6. i 7. EKLJP. Podnosilac zahteva posebno tvrdi povredu prava na obrazloženu sudsku odluku i povredu načela legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima.
67. Sud će, u nastavku, posebno razmatrati svaki navod podnosioca zahteva, primenjujući sudsku praksu ESLJP, na osnovu koje je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači Ustavom zagarantovana osnovna prava i slobode.

Navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

68. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini tvrdi odsustvo obrazložene sudske odluke, naglašavajući, između ostalog i kao što je gore objašnjeno, da osporena presuda u vezi sa presudama Apelacionog suda i Osnovnog suda nisu obezbedila dovoljno obrazloženja u vezi sa ocenom relevantnih činjenica slučaja koje su dovele do konkretnog odlučivanja od strane redovnog suda, uključujući ocenu i primenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti na štetu podnosioca zahteva, koje su imale za posledicu oštru kaznu za podnosioca zahteva, bez dovoljne analize i obrazloženja pravnih i činjeničnih okolnosti prilikom odlučivanja u konkretnom slučaju.
69. Sud primećuje da je u vezi sa ovim posebnim aspektom, glavni navod podnosioca zahteva da je pred redovnim sudovima izneo navode koji nisu razmotreni i obrazložio „počevši od: **a.** neutvrđivanja odlučnih činjenica od strane sudova; **b.** nerazmatranje tvrdnji da je podnosilac zahteva počinio krivično delo pod uticajem; **c.** nepravilne primene Smernica za kaznene politike; **d.** propuštanja da sudovi na pravičan i

pravilan način razmotre olakšavajuće i otežavajuće okolnosti za odmeravanje i određivanje kazne”.

70. Sud, kroz opšte zapažanje, primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi nisu pružili obrazloženje prilikom ocene otežavajućih okolnosti u njegovom slučaju, uzimajući u obzir selektivne i ne utvrđene činjenice kao što su „visok stepen umišljaja“ prilikom izvršenja krivičnog dela i zanemarivanje olakšavajućih okolnosti. Prema podnosiocu zahteva, ovo je rezultiralo neopravdanim donošenjem odluke redovnih sudova u vezi sa glavnim činjenicama, što je odredilo nepovoljnu kaznu za podnosioca zahteva.
71. Ove kategorije navoda, koje se suštinski odnose na nedostatak obrazložene sudske odluke, Sud će razmotriti na osnovu sudske prakse ESLJP, u skladu sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom. Shodno tome, i dalje, da bi utvrdio da li je osporena presuda Vrhovnog suda u skladu sa garancijama utvrđenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP u vezi sa obrazloženom sudskom odlukom, Sud će prvo podsetiti na opšta načela ESLJP i Suda u ovom kontekstu, a zatim ih primeniti na okolnosti konkretnog slučaja.

Opšta načela u vezi sa pravom na obrazloženu i razumnu sudsku odluku

72. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP, Sud prvo ističe da već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: [Hadjianastassiou protiv Grčke](#), presuda od 16. decembra 1992. godine; [Van de Hurk protiv Holandije](#), presuda od 19. aprila 1994. godine; [Hiro Balani protiv Španije](#), presuda od 9. decembra 1994. godine; [Higgins i drugi protiv Francuske](#), presuda od 19. februara 1998. godine; [Garcia Ruiz protiv Španije](#), presuda od 21. januara 1999. godine; [Hirvisaari protiv Finske](#), presuda od 27. septembra 2001. godine; [Suominen protiv Finske](#), presuda od 1. jula 2003. godine; [Buzescu protiv Rumunije](#), presuda od 24. maja 2005. godine; [Pronina protiv Ukrajine](#), presuda od 18. jula 2006. godine; i [Tatishvili protiv Rusije](#), presuda od 22. februara 2007. godine. Štaviše, osnovna načela u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku takođe su razrađena u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na: [KI22/16](#), podnosilac zahteva: *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; [KI97/16](#), podnosilac zahteva: *“IKK Classic”*, presuda od 9. januara 2018. godine; [KI143/16](#), podnosilac zahteva: *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; [KI24/17](#), podnosilac zahteva: *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine; [KI35/18](#), podnosilac zahteva: *“Bayerische Versicherungsverband”*, presuda od 11. decembra 2019. godine i [KI227/19](#), podnosilac zahteva: *N.T. “Spahia Petrol”*, presuda od 31. decembra 2020. godine.
73. Garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP uključuju obavezu sudova da dovoljno obrazlože svoje odluke (vidi, između ostalog, slučaj Suda: [KI143/21](#), podnosilac zahteva: *Hidroenergji Sh.p.k.*, presuda od 15. decembra 2022. godine, stav 113; vidi, slučaj, ESLJP: [H. protiv Belgije](#), zahtev br. 8950/80, stav 53, od 30. novembra 1987. godine). Obrazložena odluka pokazuje stranama da je njihov slučaj zaista razmotren.
74. Sud takođe naglašava da na osnovu njegove sudske prakse prilikom ocene principa koji se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju prilikom njihovog ocenjivanja i odlučivanja. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u smislu okolnosti konkretnog slučaja. Bitni

- argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi slično, slučajeve Suda: [KI97/16](#), podnosilac zahteva: *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i slučaj: [KI87/18 IF Skadeforsikring](#), gore citiran, stav 48, i [KI188/21](#), podnosilac zahteva: *Zenel i Isuf Pllashniku*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. jula 2022. godine, stav 78). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da strane u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučni za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet: [Moreira Ferreira protiv Portugalije](#) (br. 2), br. 19867/12, presuda od 11. jula 2017. godine, stav 84, i sve reference tu korišćene; kao i slučaj Suda [KI230/19](#), podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembar 2020. godine, stav 137).
75. Sud je istakao da član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a ne zahteva od Vrhovnog suda da daje detaljnije obrazloženje kada jednostavno primenjuje određenu zakonsku odredbu u vezi sa pravnim osnovom za odbijanje žalbe jer ta žalba nema izgleda za uspeh (vidi, slučajeve Suda: [KI143/22](#), podnosilac zahteva: *Hidroenergji Sh.p.k*, gore citiran, stav 120; i [KI208/23](#), podnosilac zahteva: *Telekomi i Kosovës Sh. A.*, gore citiran, stav 53, vidi, takođe, slučajeve ESLJP-a: [Burg i drugi protiv Francuske](#), br. 34763/02, odluka od 28. januara 2003. godine; [Gorou protiv Grčke](#) (br. 2), br. [12686/03](#), odluka od 20. marta 2009. godine, stav 41).
76. Pored ovog, Sud se poziva i na svoju sudsku praksu gde ocenjuje da obrazloženje odluke treba da naglasi odnos između nalaza osnovanosti i razmatranja dokaza s jedne strane i pravnih zaključaka suda s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavno načelo zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logični odnos među njima (Ustavni sud, slučajevi: br. [KI72/12](#), *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; br. [KI135/14](#), *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58, i [KI96/16 IKK Classic](#), presuda od 8. decembra 2017. godine i vidi, slučajeve Suda: [KI87/18](#) podnosilac zahteva: *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 44; [KI138/19](#) podnosilac zahteva: *Ibish Raci*, gore citiran, stav 45; kao i slučaj Suda [KI230/19](#), podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 138).
77. Sud ponavlja da nije njegova dužnost da zameni redovne sudove, koji su u boljoj poziciji da ocene dokaze kojima raspolažu, utvrde činjenice i tumače domaće pravo (vidi, na primer, slučaj ESLJP-a: [Khamidov protiv Rusije](#), br. 72118/01, presuda od 15. novembra 2007. godine, stav 170). Sud ističe da je, kada je reč o utvrđivanju činjenica i tumačenju zakona, „osetljiv” na supsidijarnost svoje uloge i da treba da bude oprezan u preuzimanju uloge činjeničnog suda, osim kada je tako nešto neizbežno iz okolnosti slučaja (vidi, na primer, slučaj ESLJP-a: [Bărbulescu protiv Rumunije](#), br. 61496/08, presuda od 2017. godine, stav 129).
78. Sud ističe da je u svojoj praksi u više navrata utvrdio da su pitanja činjenica i pitanja tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa u smislu člana 113.7 Ustava i kao takva su pitanja zakonitosti, osim i u meri u kojoj takva pitanja dovode do povreda osnovnih ljudskih prava i sloboda ili stvaraju neustavno stanje (vidi, između ostalog, slučaj Ustavnog suda br. [KI33/16](#), podnositeljka zahteva: *Minire Zeka*, presuda od 4. avgusta 2018. godine, stav 91). Bez obzira na prostor za ocenjivanje redovnih sudova, konačna odluka u pogledu usaglašenosti sa kriterijumima Ustava i EKLJP ostaje na Ustavnom sudu (vidi, odredbe člana 4. stav 6. [Oblik vladanja i podela vlasti] i 112. st. 1 [Osnovna načela] Ustava i vidi, takođe, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: [Konstantin Markin protiv Rusije](#), br. 30078/06, presuda od 22. marta 2012. godine, stav 126).

79. Primenjujući gore razrađena opšta načela, u okolnostima konkretnog slučaja, a radi ocene da li je osporena presuda doneta u skladu sa ustavnim garancijama za obrazloženu sudsku odluku, Sud podseća da je donošenjem osporene presude, Vrhovni sud u ponovnom postupku potvrdio presudu Osnovnog suda [PKr. br. 141/2022] od 22. novembra 2022. godine, koju je potvrdio Apelacioni sud, kojom je podnosilac zahteva oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela ubistvo iz člana 172; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1., kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stavovi 1. i 3. Krivičnog zakonika, a shodno tome, podnosiocu zahteva je izrečena ukupna kazna zatvora od 20 godina.
80. Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava odlučivanje redovnih sudova, tvrdeći nedostatak obrazložene sudske odluke, ističući, između ostalog i kako je gore objašnjeno, da osporena presuda u vezi sa presudama Apelacionog suda i Osnovnog suda nije pružila dovoljno obrazloženje u pogledu ocene relevantnih činjenica slučaja koje su dovele do konkretnog odlučivanja redovnih sudova, uključujući ocenu i primenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti na štetu podnosioca zahteva, što je rezultiralo strožom kaznom za podnosioca zahteva, bez dovoljne analize i obrazloženja pravnih i činjeničnih okolnosti prilikom odlučivanja u konkretnom slučaju.
81. Sud podseća da podnosilac zahteva, u vezi sa ovom tvrdnjom, ističe da presuda Apelacionog suda i presuda Vrhovnog suda ne sadrže uverljive razloge zašto su njegovi navodi, izneseni u žalbi i zahtevu za zaštitu zakonitosti, bili neodrživi i neosnovani u vezi sa odlukom o kazni. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe da su relevantni sudovi jednostavno prihvatili nalaze prvostepenog suda u vezi sa izricanjem krivične sankcije (kazne) bez davanja dovoljnog sudskog obrazloženja u vezi sa njihovim odlučivanjem.
82. Stoga, uzimajući u obzir glavni žalbeni navod podnosioca zahteva, Sud smatra da treba da se analizira da li su redovni sudovi dali jasne i dovoljne razloge na kojima su zasnovali svoje odluke u vezi sa izricanjem krivične sankcije.
83. Sud, u nastavku, podseća na obrazloženje Osnovnog suda u presudi [PKr. br. 141/2022] od 22. novembra 2022. godine, gde su u odnosu na odlučne činjenice, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, koje su dovele do njegovog odlučivanja, obrazložene na sledeći način:

“Prilikom određivanja vrste i visine kazne za optuženog Vlaznima Hamdija, Sud je, na osnovu člana 69. i 70. KZRK-a o opštim pravilima za odmeravanje kazne i ublažavanje i pooštavanje kazne, ocenio i analizirao sve okolnosti za individualizaciju kazne za učinioca krivičnih dela. Tom prilikom, kao otežavajuća okolnost za optuženog, u pogledu krivičnog dela ubistvo, konstatuje se da je ispoljio visok stepen umišljaja, jer dok se pokojni L.S., nakon spora u vezi sa nesrećom, uputio ka svom kamionu i seo na mestu vozača, optuženi je išao iza njega i ispalio iz revolvera pucajući mu u glavu. Takođe, da je optuženi pokazao visok stepen umišljaja da izvrši krivično delo, govori i činjenica da je tada uperio revolver u sina pokojnog, sada oštećenog B.S., koji je potom potrčao ka putu i sreo policijsku patrolu. Optuženi je izvršio ubistvo u prisustvu sina pokojnog, sada oštećenog B.S., kome je izazvao veliku zabrinutost. U vreme izvršenja krivičnog dela, optuženi je bio pripadnik Kosovske policije, čija je misija bila zaštita života i imovine građanina, a koji je, naprotiv, službenim oružjem lišio života žrtvu u odgovornom stanju. Prilikom izvršenja krivičnog dela, pričinjena je nepopravljiva šteta, odnosno smrt pokojnog”.

U vezi sa krivičnim delom neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. st. 1 KZRK i krivičnim delom upotreba oružja ili opasnog

oruđa iz člana 367, st. 1 i 3 KZRK, kao otežavajuća okolnost je uzeta činjenica da je optuženi, kao službeni pripadnik Kosovske policije, znao da je posedovanje oružja bez dozvole zabranjeno i sankcionisano zakonom kao krivično delo, ali uprkos tome, isti je pucajući iz revolvera u prisustvu mnogih ljudi, mogao izazvati još veće posledice”.

84. Sud se dalje poziva i na presudu [PAKR. br. 731/2022] od 26. januara 2023. godine Apelacionog suda, koji je obrazložio kako sledi: “Veće ovog suda je ocenilo presudu prvostepenog suda prema uložnim žalbama i drugim spisima predmeta i zaključilo da u ovoj krivičnoj stvari, presuda prvostepenog suda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba krivičnog postupka i povredama krivičnog zakona, da je činjenično stanje pravično i potpuno utvrđeno, što rezultira iz izjašnjavanja o krivici od strane optuženog, kao i iz drugih razloga prema spisima predmeta, tako da je prvostepeni sud prilikom donošenja odluke o kazni, odmeravanja, vrste i visine kazne, ocenio sve okolnosti u smislu članova 69 i 70. KZK-a, tako da je imao u vidu kao olakšavajuće okolnosti da je optuženi priznao krivicu za krivična dela kojima se kasnije teretio, da je porodični čovek, da je oženjen, da je izrazio žaljenje za izvršeno krivično delo i da je obećao da u buduće neće delovati protiv zakona i da će nadoknaditi izazvanu štetu, dok je kao otežavajuće okolnosti ocenio način izvršenja krivičnog dela, stepen i intenzitet njihovih izvršenja, naglašavajući umišljaj kao oblik izvršenja krivičnih dela, stoga je izrekao kaznu kao u izreci presude”.
85. Sud takođe primećuje da su isti navodi izneti i u Vrhovnom sudu, koji je presudom [Pml. br. 135/2023] od 10. maja 2023. godine, objasnio na sledeći način:

[...]

*U tom smislu, kao otežavajuća okolnost je ocenjen "visok stepen umišljaja", jer se pokojni Lulzim Spahiū, nakon spora u vezi sa nesrećom, uputio prema kamionu i seo na mesto vozača, dok je osuđeni otišao za njim i pucao mu iz pištolja u predelu glave. **Osuđeni je takođe ispoljio visok stepen za izvršenje krivičnog dela, jer je isti uperio pištolj na sina pokojnog, sada oštećenog Blendija Spahiua, koji je zatim potrčao prema putu gde je sreo policijsku patrolu. Osuđeni je na taj način izvršio ubistvo u prisustvu sina pokojnog Blendija Spahiua, kod koga je izazvao veliku uznemirenost.***

*Pored tih okolnosti, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da je prvostepeni sud izneo dovoljno razloga o tome zašto je tretirana kao otežavajuća okolnost činjenica da je **osuđeni Vllaznim Hamdija u vreme izvršenja krivičnog dela bio pripadnik Kosovske policije, dok je ubistvo izvršio službenim oružjem** čime je izazvao nepopravljivu štetu, odnosno smrt pokojnog.*

*S tim u vezi, Vrhovni sud Kosova smatra da je pravilno delovano kada je kao otežavajuća okolnost uzeto da je osuđeni Vllaznim Hamdija **u vreme izvršenja krivičnog dela bio pripadnik Kosovske policije, dok je ubistvo izvršio sa službenim oružjem, pošto je njegova misija kao policajca trebalo da bude zaštita života i imovine građana, dok je isti, uprkos tome, službenim oružjem lišio života pokojnog Lulzima Spahiua, dok je s druge strane, takođe, kao službeno lice, neovlašćeno posedovao i nekoliko drugih oružja, kao što je gore navedeno. Isti je takođe upotrebio oružje u restoranu "EMA" u selu Mališevo, opština Gnjilane ...***

86. Na osnovu gore navedenih obrazloženja redovnih sudova, Sud primećuje da su isti, prvo nakon što su razmotrili sve činjenice i okolnosti u vezi sa konkretnim slučajem, i ocenili olakšavajuće i otežavajuće okolnosti u konkretnom slučaju, uzeli u obzir kao glavni faktor **(i)** izjašnjavanje o krivici, građanski status, lični i moralni kontekst

podnosioca zahteva, koji se ocenjuje kao olakšavajuća okolnost; i **(ii)** način, konkretne okolnosti, ponašanje, intenzitet, posledice, nameru izvršenja krivičnog dela i činjenicu da je podnosilac zahteva bio na službenoj funkciji i da je delo izvršeno službenim oružjem, koja su se smatrala kao otežavajuće okolnosti.

87. Međutim, Sud primećuje da podnosilac zahteva iznosi navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, osporavajući ocenu činjeničnog stanja od strane redovnih sudova kao nepotpunu. S tim u vezi, podnosilac zahteva tvrdi da su neke činjenice ostavljene, a da nisu u potpunosti obuhvaćene/razmotrene u njegovom slučaju, nikada se ne baveći pitanjem uticaja pod kojim je krivično delo počinjeno, što ukazuje na nedostatak provere drugih relevantnih faktora i nesprovođenje Smernica za kaznene politike. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe da su neke od činjenica slučaja sudovi odabrali da se smatraju otežavajućim okolnostima, kao što su nepopravljiva šteta, njegov službeni položaj i druge konkretne okolnosti tokom izvršenja krivičnog dela i s druge strane tvrdi da su zanemarene neke druge činjenice koje bi se mogle smatrati olakšavajućim okolnostima u korist podnosioca zahteva.
88. U tom aspektu, Sud želi da istakne obrazloženje Vrhovnog suda, koji je pojasnio da je „u nadležnosti prvostepenog suda da uzme u obzir, kao otežavajuće okolnosti, i druge okolnosti relevantnog slučaja, bez obzira na to da takva okolnost nije odlučno i izričito predviđena u članu 69, stav 3 i članu 70, stav 2 KZRK, podrazumeva se ako se oceni da „takva okolnost“ utiče na težinu kazne, uvek vodeći računa o minimalnoj i maksimalnoj kazni za odgovarajuće krivično delo, cilju kazne i drugim načelima definisanim KZK-om [...]”.
89. Sud takođe primećuje da član 70. [Opšta pravila o ublažavanju ili povećanju kazne], stav 2 Krivičnog zakonika propisuje: *“Prilikom odmeravanja kazne, sud će uzeti u obzir ali se neće ograničiti samo na sledeće otežavajuće okolnosti [...]”*.
90. U kontekstu tvrdnji koje je podnosilac zahteva izneo, gde se ističe da su redovni sudovi uzeli u obzir činjenice koje zakonski nisu klasifikovane kao otežavajuće okolnosti, kao što je „nepopravljiva šteta“, Sud ističe da je Vrhovni sud razjasnio ovo pitanje. Na osnovu nalaza prvostepenog suda da je „izvršenjem krivičnog dela pričinjena nepopravljiva šteta, tj. smrt pokojnog“, Vrhovni sud je ovo pitanje razjasnio navodeći da je utvrđivanje nepopravljive štete, u ovom slučaju smrću pokojnog, bio bitan faktor u oceni okolnosti krivičnog dela kao što je ubistvo. Ova tvrdnja se zasniva na činjenici da je prvostepeni sud ovaj element utvrdio u kontekstu drugih bitnih okolnosti i događaja u celini, ocenjujući ga kao sastavni deo događaja, a ne kao samostalnu okolnost krivičnog dela ubistvo.
91. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da su redovni sudovi posebno odgovorili na tvrdnju podnosioca zahteva i njegove odbrane u vezi sa odlukom o kazni, odnosno visinom kazne, ocenjujući da su u njegovom slučaju uzete u obzir sve olakšavajuće i bitne okolnosti slučaja i na osnovu individualizacije kazne, podnosiocu zahteva je izrečena kazna u granicama krivičnog dela.
92. Sud primećuje da su redovni sudovi, prilikom odlučivanja u cilju utvrđivanja osnovanosti navoda, sprovedi sve radnje i izveli dokaze. U tom kontekstu, Vrhovni sud, uključujući Osnovni sud i Apelacioni sud, su kroz svoje odluke izneli ubedljive i dovoljne argumente, detaljno analizirajući pravni osnov koji im je poslužio kao podrška prilikom odlučivanja u vezi sa slučajem. Detaljan i jasan opis obrazloženja Vrhovnog suda je uključivao logičku analizu konkretnih okolnosti, faktori koji su ocenjeni kao olakšavajuće i otežavajuće za podnosioca zahteva.

93. Sud takođe želi da podseti da član 31. Ustava i član 6.1 EKLJP obavezuju sudove da opravdaju svoje odluke, međutim, ovo se ne može tumačiti na način da se od njih zahteva da detaljno odgovore na svaki navod (vidi, slučaj ESLJP-a: [Van de Hurk protiv Holandije](#), presuda od 19. aprila 1994. godine; [Garcia Ruiz protiv Španije, zahtev br. 30544/96](#), presuda od 21. januara 1999. godine, stav 26).
94. Štaviše, prilikom ocene navoda koji se odnose na navodnu povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a, Sud smatra važnim da ponovi opšti stav da „pravda“ koja se zahteva gore navedenim članovima nije „materijalna“, već „proceduralna“ pravda. U praktičnom smislu, koncept „proceduralne pravde“ podrazumeva: (i) mogućnost kontradiktornosti postupaka/načelo procesne kontradiktornosti; (ii) mogućnost strana da u različitim fazama postupka iznesu argumente i dokaze koje smatraju relevantnim za njihov slučaj; (iii) mogućnost efektivnog osporavanja argumenata i dokaza koje je iznela suprotna strana; i (iv) pravo da redovni sudovi pravilno saslušaju i razmotre njihove argumente (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: [Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije](#), presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68; i slučajeve Ustavnog suda: [KI128/19](#), gore citiran, stav 58; i [KI22/19](#), podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42).
95. Stoga, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva imao priliku da izvuče korist iz akuzatornog postupka i da je imao priliku da iznese tvrdnje i dokaze koje je smatrao važnima za svoj slučaj u različitim fazama postupka; imao je mogućnost da na efikasan način ospori tvrdnje i dokaze koje je iznela suprotna strana; redovni sudovi su saslušali i razmotrili sve njegove navode, koji su, objektivno gledano, bili važni za rešavanje predmeta; i da su činjenični i pravni razlozi za osporenu odluku detaljno predstavljeni, te je stoga postupak, u celini, bio pravičan (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ESLJP-a od 21. januara 1999. godine, [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, stavovi 29 i 30; vidi, takođe, slučaj [KI22/19](#), podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42; kao i slučaj [KI128/18](#), gore citiran, stav 58).
96. Sud smatra da su u slučaju podnosioca zahteva svi gore navedeni kriterijumi poštovani od strane redovnih sudova, čija je odlučivanje u potpunosti u skladu sa standardima zahtevanim članom 31. Ustava i članom 6.1. EKLJP-a. Podnosilac zahteva i dalje može da ne bude zadovoljan ishodom suđenja u njegovom slučaju, međutim, njegovo nezadovoljstvo samo po sebi ne može da podstakne argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom (vidi, slučaj ESLJP-a: [Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske](#), presuda od 26. jula 2005. godine).
97. Sud je uvek smatrao da generalno nije njegova dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili pravu za koje se tvrdi da ih je počinio redovni sud, osim i u meri u kojoj su takve greške očigledne i koje su povredile prava i slobode zaštićene Ustavom (vidi, u vezi sa doktrinom „četvrtog stepena“, slučaj ESLJP-a: [Garcia Ruiz protiv Španije, zahtev br. 30544/96](#), presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28; [Perez protiv Francuske, zahtev br. 47287/99](#), presuda od 12. februara 2004. godine, stav 82). S tim u vezi, Sud ne može dovoditi u pitanje nalaze redovnih sudova o navodnim greškama u primeni prava, osim ako su „proizvoljni ili očigledno nerazumni“ (vidi, slučaj ESLJP-a: [Scordino protiv Italije, zahtev br. 36813/97](#), presuda od 29. marta 2006. godine, stav 191, i [Naït-Liman protiv Švajcarske, zahtev br. 51357/07](#), presuda od 15. marta 2018. godine, stav 116). Zadatak Suda u vezi sa članom 31 je da razmotri zahteve u kojima se navodi da redovni sudovi nisu poštovali „specifične procesne garancije“ navedene u tom članu (vidi, slučaj ESLJP-a: [De Tommaso protiv Italije, zahtev br. 43395/09](#), presuda od 23. februara 2017. godine, stav 171). Shodno tome, u nedostatku bilo kakve proizvoljnosti koja bi sama po sebi pokrenula pitanja iz člana

31. Ustava, nije na Sudu da sudi da li su redovni sudovi pravilno primenili zakonsku odredbu određenog zakona.
98. Postupajući na taj način, Sud ponavlja da je Vrhovni sud ispunio svoju ustavnu obavezu da donese obrazloženu sudsku odluku, u skladu sa zahtevima člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, i sudskom praksom Suda i ESLJP-a.
99. Shodno tome, Sud zaključuje da ovi navodi podnosioca zahteva spadaju u drugu kategoriju (ii) navoda sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom povrede“, stoga ih Sud, kao takve, na ustavnim osnovama, proglašava očigledno neosnovanim i shodno tome neprihvatljivim, u skladu sa pravilom 34 (2) Poslovnika.

Što se tiče navoda o povredi člana 33 (3) Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a

100. Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva u suštini tvrdi da su povređene garancije sadržane u članu 33 (3) [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava u vezi sa članom 7 [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] EKLJP-a od strane redovnih sudova prilikom izricanja kazne na osnovu toga što je kazna izrečena bez utvrđivanja odlučnih činjenica slučaja i bez razmatranja olakšavajućih i otežavajućih okolnosti na potpun i održiv način, što dovodi u sumnju obrazloženje redovnih sudova u vezi sa konstatacijom njegovog „visokog stepena umišljaja“ prilikom izvršenja krivičnog dela kao i neprimenjivanjem Smernica za kaznene politike prilikom izricanja kazne.
101. S tim u vezi, podnosilac zahteva tvrdi da bi kazna bila blaža i u skladu/proporcionalna sa prirodom krivičnog dela i okolnostima njegovog izvršenja, da su okolnosti tretirane na pravičan način i da su primenjene politike kažnjavanja od strane redovnih sudova.
102. Sud prvo ističe da što se tiče navoda podnosioca zahteva da su u njegovom slučaju redovni sudovi, ocenjujući olakšavajuće i otežavajuće okolnosti u vezi sa odmeravanjem kazne, pogrešno ocenili okolnosti na njegovu štetu, Sud je primetio da je ovaj navod već gore rešio u okviru prava na obrazloženu odluku, te ne smatra potrebnim da ponavlja istu ocenu (vidi, stavove 86-92 ovog rešenja).
103. Sud primećuje da podnosilac zahteva izlaže svoju tvrdnju o povredi člana 33 (3) Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a, ističući da težina kazne koju su izrekli redovni sudovi nije proporcionalna krivičnom delu koje je on izvršio.
104. Sud u nastavku podseća na sadržaj stava 3, člana 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava, koji propisuje:

Član 33

[Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava

[...]

3. Visina kazne ne sme biti u disproorciji sa krivičnim delom.

[...]

105. Sud će se takođe pozivati na sadržaj člana 7 (1) [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] EKLJP-a, koji propisuje:
1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. **Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog dela**”.

[...]

106. Sud prvo naglašava da u pogledu navoda podnosioca zahteva o povredi člana 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava i člana 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona) EKLJP-a, Sud podseća da se član 7. EKLJP-a mora tumačiti i primenjivati na takav način da se obezbedi efikasna zaštita od proizvoljnog gonjenja, osude ili kažnjavanja. Sud takođe podseća da član 7 (1) EKLJP ne garantuje samo princip zabrane retroaktivne primene strožih krivičnih zakona, već i, implicitno, princip primene blažeg krivičnog zakona (vidi, slučaj Suda: [KI37/18](#), podnosilac zahteva: *Naser Avdyli*, rešenje o neprihvatljivosti od 30. maja 2018. godine, kao i slučaj ESLJP-a: [Scoppola protiv Italije, zahtev br. 10249/03](#), presuda od 17. septembra 2009. godine, stav 109).
107. Sud ističe da je u skladu sa načelom vladavine prava, čiji je suštinski deo član 33. Ustava u vezi sa članom 7. EKLJP-a, očekivati da redovni sudovi primenjuju kaznu za svaki kažnjivi akt koji zakonodavac smatra proporcionalnim (vidi, slučaj ESLJP-a [Scoppola protiv Italije, zahtev br. 10249/03](#), gore citiran, stav 108).
108. Sud ističe da član 33. Ustava u vezi sa članom 7. stav 1. EKLJP-a prevazilazi zabranu retroaktivne primene krivičnog zakona na štetu optuženog. On takođe postavlja, uopšteno, princip da samo zakon može definisati krivično delo i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) (vidi, slučaj ESLJP-a: [Scoppola protiv Italije, zahtev br. 10249/03](#), gore citiran, stav 93).
109. Sud podvlači da član 7. EKLJP, u odsustvu „formalne optužbe“, isključuje izricanje krivične sankcije pojedincu sve dok lična krivična odgovornost nije unapred utvrđena i proglašena. U suprotnom bi došlo do povrede principa pretpostavke nevinosti zagarantovanog članom 6. stav 2. EKLJP (vidi predmet ESLJP: [G.I.E.M. S.r.l. i drugi protiv Italije, zahtev br. 1828/06, 34163/07 i 19029/11](#), presuda 28.6.2018. godine.
110. Sud naglašava da formulacija člana 7 stav 1, druga rečenica, ukazuje na to da se polazi od svake ocene postojanja „kazne“ da li je predmetna mera izrečena nakon odluke da je neko lice krivo za krivično delo. Međutim, drugi faktori se mogu smatrati relevantnim u ovom pogledu, naime priroda i svrha dotične mere; njegova karakterizacija prema lokalnom zakonu; procedure uključene u preduzimanju i sprovođenju mere; i njena ozbiljnost (vidi, slučajeve ESLJP-a: [protiv Ujedinjenog Kraljevstva, zahtev br. 17440/90](#), presuda od 9. februara 1995. godine, stav 28; [Jamil protiv Francuske, zahtev br. 15917/89](#), presuda od 25. maja 1995. godine, stav 31; [Kafkaris protiv Kipra, zahtev br. 21906/04](#), stav 142; [M. Protiv Nemačke, br. 19359/04](#), stav 120, presuda od 17. decembra 2009. godine; [protiv Španije, zahtev br. 42750/09](#), stav 82, presuda od 21. oktobra 2013. godine i [Société Oxygène Plus protiv Francuske, br. 76959/11](#), presuda od 6. decembra 2011. godine, stav 47).
111. Iz ovoga proizilazi da krivična dela i odgovarajuće kazne moraju biti jasno definisane zakonom. Ovaj uslov je ispunjen kada pojedinac može znati iz teksta relevantne odredbe i, ako je potrebno, uz pomoć njenog tumačenja od strane sudova, koje radnje i propusti će ga učiniti krivično odgovornim (vidi, slučaj ESLJP-a: [Kokkinakis protiv Grčke](#), presuda od 25. maja 1993. godine, stav 52).
112. Dakle, Sud mora da proveri da je u vreme kada je optuženi izvršio delo koje je dovelo do njegovog gonjenja i osude postojala zakonska odredba koja je to delo činila kažnjivim i da izrečena kazna nije prelazila definisane granice iz ove zakonske odredbe (vidi, slučaj ESLJP-a: [Coëme i drugi protiv Belgije](#), presuda od 22. juna 2022. godine, stav 145).

113. Osvrćući se na okolnosti konkretnog slučaja u vezi sa tvrdnjom podnosioca zahteva da je „težina izrečene kazne neproporcionalna krivičnom delu” za koje je oglašen krivim i osuđen, Sud ocenjuje da ova tvrdnja zapravo postavlja ustavna pitanja iz stava 3 člana 33. Ustava. U cilju objektivne ocene, Sud ističe da predmetna ustavna odredba zahteva pozivanje na odgovarajuću odredbu Krivičnog zakonika, kojom su definisane minimalne i maksimalne granice krivične sankcije za relevantna krivična dela.
114. Sud podseća da je Osnovni sud u ponovnom postupku, presudom [PKr. br. f141/2022] na osnovu odredaba Krivičnog zakonika, oglasio krivim podnosioca zahteva za krivično delo ubistvo iz člana 172, osuđujući ga na kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 19 (devetnaest) godina; neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1, osuđujući ga kaznom zatvorom u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine; kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika, osuđujući ga kaznom zatvora u vremenskom trajanju od 2 (dve) godine.
115. Sud primećuje da je Osnovni sud, primenom odredaba o jedinstvenoj kazni, izrekao podnosiocu zahteva kaznu zatvora od ukupno 20 godina, uključujući i vreme provedeno u pritvoru, i naložio oduzimanje oružja i patrona pronađenih u posed optuženog.
116. Sud primećuje da je podnosilac zahteva oglašen krivim i osuđen od strane prvostepenog suda za izvršenje krivičnog dela iz člana 172. Krivičnog zakonika, koji definiše:

Član 172
Ubistvo

“Ko drugog liši života, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina”.

117. Sud primećuje da član 172. Krivičnog zakonika utvrđuje minimalnu kaznu za krivično delo ubistvo, određujući da lice koje liši života drugo lice „kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina“ i ne navodi maksimalnu granicu kazne. Dakle, član 172. predviđa minimalnu kaznu od pet godina za ubistvo. To znači da ako je neko osuđen za ubistvo, minimalna kazna koju može dobiti je pet godina zatvora. Međutim, ova odredba ne sprečava strožu kaznu ako to okolnosti slučaja zahtevaju.
118. Sud će se u nastavku pozvati i na druge zakonske odredbe Krivičnog zakonika u vezi sa navodima podnosioca zahteva za neproporcionalnu kaznu protiv njega.
119. Sud ponovo konstatuje da je podnosilac zahteva osuđen i za neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz člana 366. stav 1., osuđujući ga na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine; kao i upotreba oružja ili opasnog oruđa iz člana 367. stav 1. i 3. Krivičnog zakonika, osudivši ga na kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 2 (dve) godine.
120. U tom smislu, Sud primećuje da član 366. Krivičnog zakonika u vezi sa izricanjem kazne, propisuje: *“1. Ko drži u vlasništvu, kontroliše ili poseduje oružje u suprotnosti sa važećim zakonom koji uređuju takvo oružje, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do sedam hiljada petsto (7,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina”.*

121. Član 367. Krivičnog zakonika u pogledu izricanja kazne, propisuje: “*Ko koristi oružje ili eksploziv, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina*”.
122. Sud primećuje da sadržaj gore navedenih odredbi Krivičnog zakonika predviđa oblike sankcionisanja, uključujući i maksimalnu kaznu za relevantna krivična dela. U ovom slučaju, kazne izrečene protiv podnosioca zahteva su u zakonskim granicama.
123. Sud će takođe istaći da su, pored kazni koje su posebno izrečene protiv podnosioca zahteva, u njegovom slučaju primenjene odredbe za jedinstvenu kaznu zatvora, uključujući vreme provedeno u pritvoru, u trajanju od ukupno 20 godina.
124. Sud, kroz opšte zapažanje, naglašava da je u slučaju podnosioca zahteva protiv njega utvrđena krivična odgovornost i da je, shodno tome, oglašen krivim. Shodno tome, krivične sankcije su mu izrečene u skladu sa važećim zakonodavstvom od strane redovnih sudova.
125. U tom smislu, Sud ocenjuje da se težina kazne u slučaju podnosioca zahteva ne čini neproporcionalna u odnosu na krivična dela za koja se tereti.
126. Stoga, na osnovu gore navedenih razrada, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva da *visina kazne nije proporcionalna u odnosu na krivično delo*, pripada drugoj kategoriji navoda (ii) koju karakteriše “*očigledno i evidentno odsustvo povrede*” i kao takve, iste na ustavnim osnovama, Sud proglašava očigledno neosnovanim i shodno tome, neprihvatljivim u skladu sa pravilom 34 (2) Poslovnika.

Zaključak

127. Ukratko, Sud u vezi sa navodima podnosioca zahteva o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a za pravo na obrazloženu odluku, i navodom o povredi člana 33.3 Ustava, Sud kvalifikuje kao navode druge kategorije (ii) koje karakteriše “*očigledno i evidentno odsustvo povrede*” i kao takvi, isti su na ustavnim osnovama očigledno neosnovani.
128. Stoga, Sud zaključuje da zahtev podnosioca u celini treba da se proglašava očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, i shodno tome, neprihvatljiv, kao što je propisano pravilom 34 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilom 34 (2) Poslovnika, dana 26. juna 2024. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja na Službenom listu Republike Kosovo, shodno stavu 5 člana 20. Zakona;.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani